

Samling af Afgørelser

Sag C-64/16

**Associação Sindical dos Juizes Portugueses
mod
Tribunal de Contas**

(anmodning om præjudiciel afgørelse indgivet af Supremo Tribunal Administrativo)

»Præjudiciel forelæggelse – artikel 19, stk. 1, TEU – adgang til domstolsprøvelse – effektiv retsbeskyttelse – domstolenes uafhængighed – Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder – artikel 47 – nedsættelse af lønningerne i den nationale offentlige forvaltning – finanspolitiske stramninger«

Sammendrag – Domstolens dom (Store Afdeling) af 27. februar 2018

1. *Medlemsstater – forpligtelser – etablering af de nødvendige retsinstanser med henblik på at sikre en effektiv retsbeskyttelse – omfang*

(Art. 2 TEU og 19 TEU; Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 47, stk. 2)

2. *EU-ret – principper – ret til en effektiv domstolsbeskyttelse – princippet om dommeres uafhængighed – omfang*

(Art. 19, stk. 2, tredje afsnit, TEU; Den Europæiske Unions charter om grundlæggende rettigheder, art. 47, stk. 2)

3. *Medlemsstater – forpligtelser – etablering af de nødvendige retsinstanser med henblik på at sikre en effektiv retsbeskyttelse – overholdelse af princippet om dommeres uafhængighed – national lovgivning om midlertidig nedsættelse af lønnen til ansatte i den nationale offentlige forvaltning – tilsidesættelse – foreligger ikke*

(Art. 19, stk. 1, andet afsnit, TEU)

1. Artikel 19 TEU, der konkretiserer værdien af retsstaten nævnt i artikel 2 TEU, lægger den retslige kontrol inden for Unionens retsorden ikke alene på Domstolen, men også på de nationale domstole (jf. i denne retning udtalelse 1/09 (aftale om indførelse af en fælles patentdomstolsordning) af 8.3.2011, EU:C:2011:123, præmis 66, dom af 3.10.2013, Inuit Tapiriit Kanatami m.fl. mod Parlamentet og Rådet, C-583/11 P, EU:C:2013:625, præmis 90, og af 28.4.2015, T & L Sugars og Sidul Açúcares mod Kommissionen, C-456/13 P, EU:C:2015:284, præmis 45).

Selve eksistensen af en effektiv domstolsprøvelse, som skal sikre overholdelsen af EU-retten, er uløseligt forbundet med eksistensen af en retsstat (jf. i denne retning dom af 28.3.2017, Rosneft, C-72/15, EU:C:2017:236, præmis 73 og den deri nævnte retspraksis). Det følger heraf, at enhver medlemsstat skal sikre, at retsinstanser, der i henhold til EU-retten som »domstol« henhører under

medlemsstatens retsmiddel- og proceduresystem på de områder, der er omfattet af EU-retten, opfylder kravene til effektiv retsbeskyttelse. Med henblik på at sikre denne beskyttelse er bevarelsen af en sådan rets uafhængighed afgørende, hvilket bekræftes af chartrets artikel 47, andet afsnit, der nævner adgangen til en »uafhængig« domstol som et af de krav, der er forbundet med den grundlæggende ret til effektive retsmidler.

(jf. præmis 32, 36, 37 og 41)

2. Sikringen af uafhængighed, som er uløseligt forbundet med udøvelsen af dømmende myndighed (jf. i denne retning dom af 19.9.2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, præmis 49, af 14.6.2017, Online Games m.fl., C-685/15, EU:C:2017:452, præmis 60, og af 13.12.2017, El Hassani, C-403/16, EU:C:2017:960, præmis 40), er et krav ikke alene på EU-retligt plan til Unionens dommere og Domstolens generaladvokater således som fastsat i artikel 19, stk. 2, tredje afsnit, TEU, men ligeledes på medlemsstatsplan til de nationale domstole.

Begrebet uafhængighed indebærer bl.a., at den pågældende ret udøver sit juridiske hverv helt uafhængigt og uden at være underlagt noget hierarkisk forhold eller stå i afhængighedsforhold til nogen og uden at modtage ordrer eller instrukser fra nogen, og at den således er beskyttet mod indgreb og pres udefra, der kan bringe dens medlemmers uafhængige bedømmelse i fare og påvirke deres afgørelser (jf. i denne retning dom af 19.9.2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, præmis 51, og af 16.2.2017, Margarit Panicello, C-503/15, EU:C:2017:126, præmis 37 og den deri nævnte retspraksis). Ligesom det forhold, at dommerne ved den omhandlede ret er uafsættelige (jf. bl.a. dom af 19.9.2006, Wilson, C-506/04, EU:C:2006:587, præmis 51), udgør det forhold, at de oppebærer en løn, der er passende i forhold til betydningen af det hverv, de udfører, en garanti, der er uløseligt forbundet med dommernes uafhængighed.

(jf. præmis 42, 44 og 45)

3. Artikel 19, stk. 1, andet afsnit, TEU skal fortolkes således, at princippet om domstolens uafhængighed ikke er til hinder for, at der fastsættes generelle foranstaltninger om lønudsættelse for medlemmer af Tribunal de Contas (revisionsret, Portugal) såsom dem, der er omhandlet i hovedsagen, og som er forbundet med forpligtelsen til at nedbringe et uforholdsmæssigt stort budgetunderskud og med et EU-program om finansiel støtte.

Disse foranstaltninger fastsatte en begrænset nedsættelse af lønnens størrelse efter en procentsats afhængig af lønniveauet. De blev derfor ikke alene anvendt på medlemmerne af Tribunal de Contas (revisionsret), men også i bredere forstand på forskellige personer med offentlige hverv og personer, der udøver funktioner i den offentlige sektor, herunder repræsentanter for de lovgivende, udøvende og dømmende myndigheder. De nævnte foranstaltninger kan på denne baggrund derfor ikke anses for at være vedtaget specifikt for medlemmerne af Tribunal de Contas (revisionsret). De ligner derimod generelle foranstaltninger, der er truffet med henblik på, at en række af medlemmerne i den nationale offentlige forvaltning bidrager til de stramme foranstaltninger, der er en følge af kravene om at nedbringe den portugisiske stats uforholdsmæssigt store underskud på statsbudgettet. Endelig, således som det fremgår af overskriften til lov nr. 75/2014 og selve ordlyden af dennes artikel 1, stk. 1, havde de foranstaltninger til nedsættelse af lønnen, der blev indført ved denne lov, som trådte i kraft den 1. oktober 2014, en midlertidig karakter. På denne baggrund kan foranstaltningerne vedrørende den i hovedsagen omhandlede lønudsættelse ikke anses for at skade Tribunal de Contas' (revisionsret) medlemmers uafhængighed.

(jf. præmis 47-52 og domskonkl.)